

Sexuell hälsa hos kvinnor med cancer i lilla bäckenet

Utmaningar, interventioner och evidensbaserad vård

Linda Åkeflo, Med Dr, specialistsjuksköterska i onkologisk omvårdnad

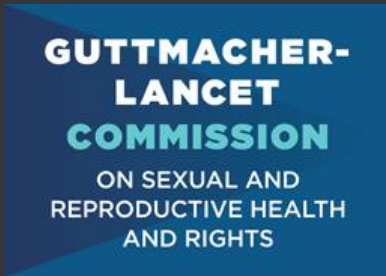
Cancerrehabiliteringen, Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Sahlgrenska akademien, Göteborgs Universitet

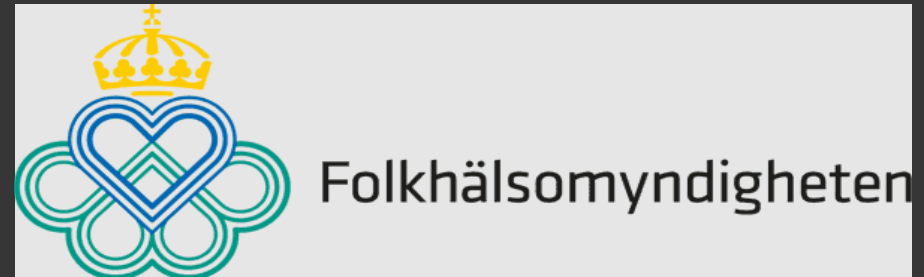
Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)

Att må bra utifrån alla aspekter av sexualitet och reproduktion

Ingår i de mänskliga rättigheterna

Starrs AM et al., 2018 Accelerate progress—sexual and reproductive health and rights for all: report of the Guttmacher-Lancet Commission. Lancet.

Sexuell hälsa – en del av den allmänna hälsan

Utmaningar och möjligheter

©alva skog

- Privat karaktär
- Egna preferenser
- Att lyfta frågan – en liten insats som är hjälpsamt för många

Faktorer som underlättar och främjar samtal om sexuell hälsa:

©alva skog

- Utbildning
- Erfarenhet
- Utforska egen syn på sexualitet
- Tillåtande attityd
- Samtalsstrategier

Katz, A. 2021. *Sexuality and Illness: A Guidebook for Health Professionals* (Book)

Zeng YC, Liu X, Loke AY. 2012. Addressing sexuality issues of women with gynaecological cancer nurses' attitudes and practice. *J Adv Nurs*.

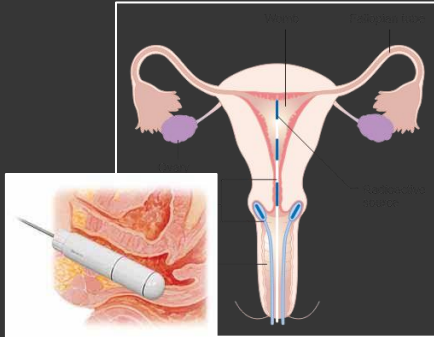
Hordern, A. J., & Street, A F. 2007a. Let's talk about sex: Risky business for Cancer and palliative care clinicians. *Contemporary Nurse, nurses' attitudes and practice. J Adv Nurs. 2012*

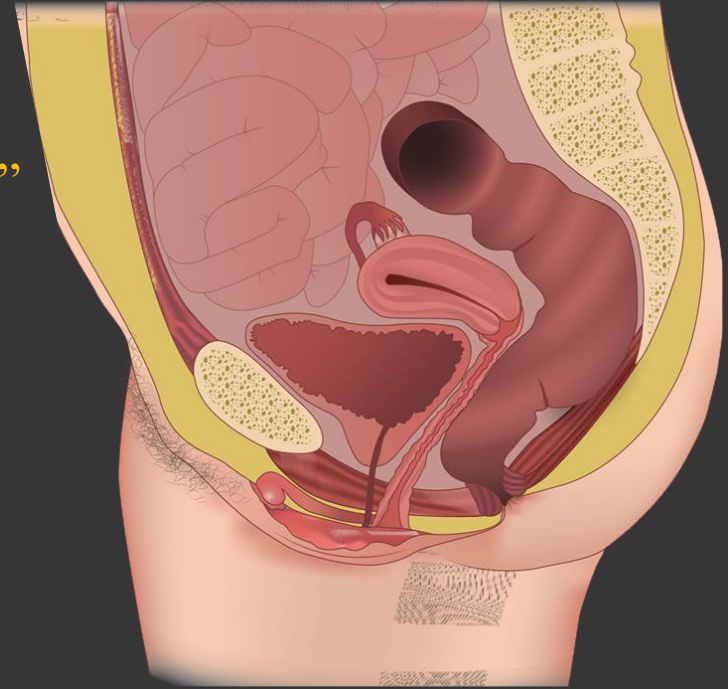
”Jag har inte vågat vara sexuellt aktiv – är för rädd. Detta är ett mycket stort problem, jag saknar den närheten till min man”.

Cecilia, 57 år

4700 kvinnor/år

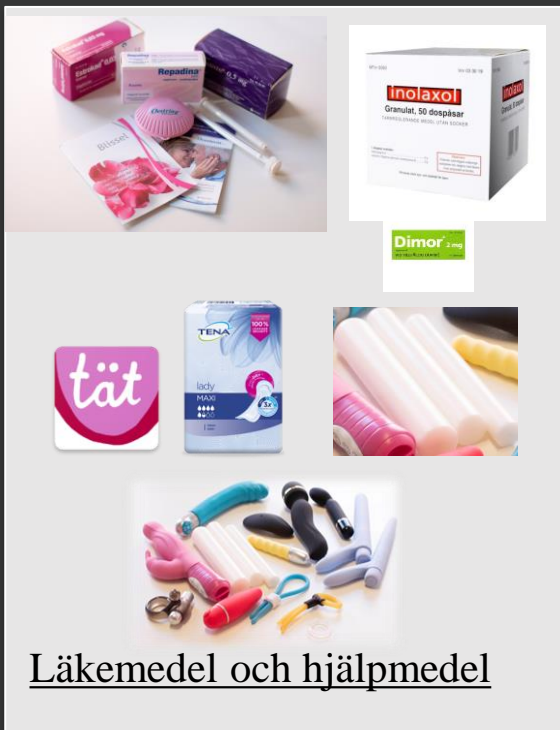
- 100% Påverkad sexuell hälsa "akut skede"
- 60% Långvariga sexuella problem
- 25% Hjälp och stöd
- 50-80% Vaginal stenosis

Bergmark K et al. 2002. Patient-rating of distressful symptoms after treatment for early cervical cancer.
Schover LR. 2019. Sexual quality of life in men and women after cancer.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Läkemedel och hjälpmedel

Psykoedukation och samtal

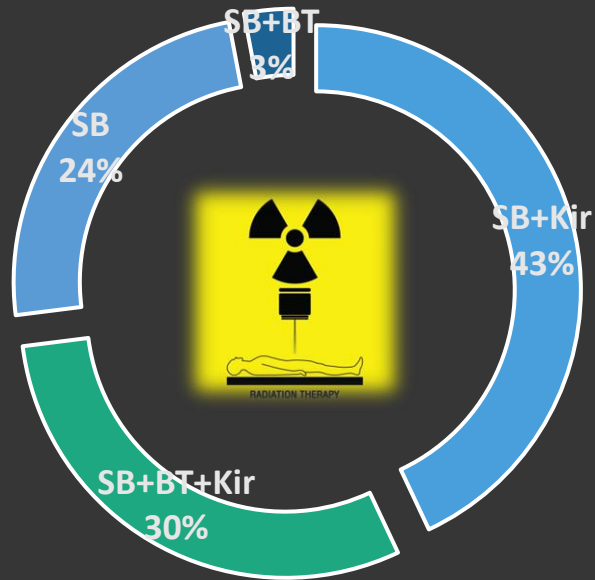
Medicinsk
konsultation

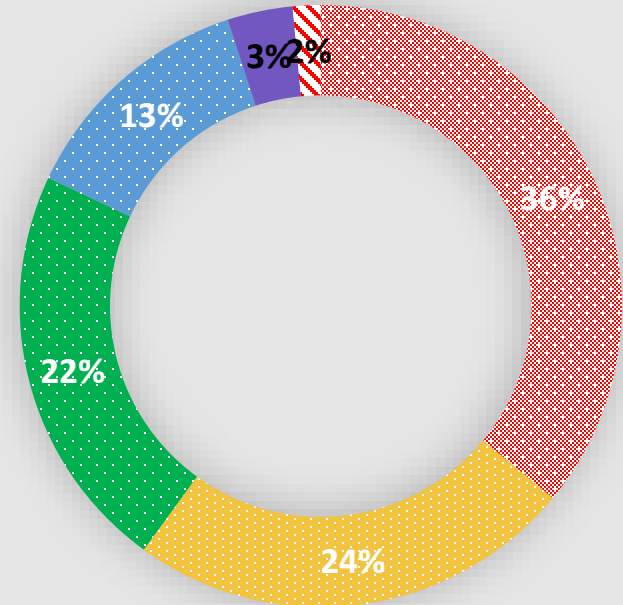
Teamet
Remiss

n= 605
SB 2.6 år
64,5 år (26-94 år)

Behandling

Diagnos

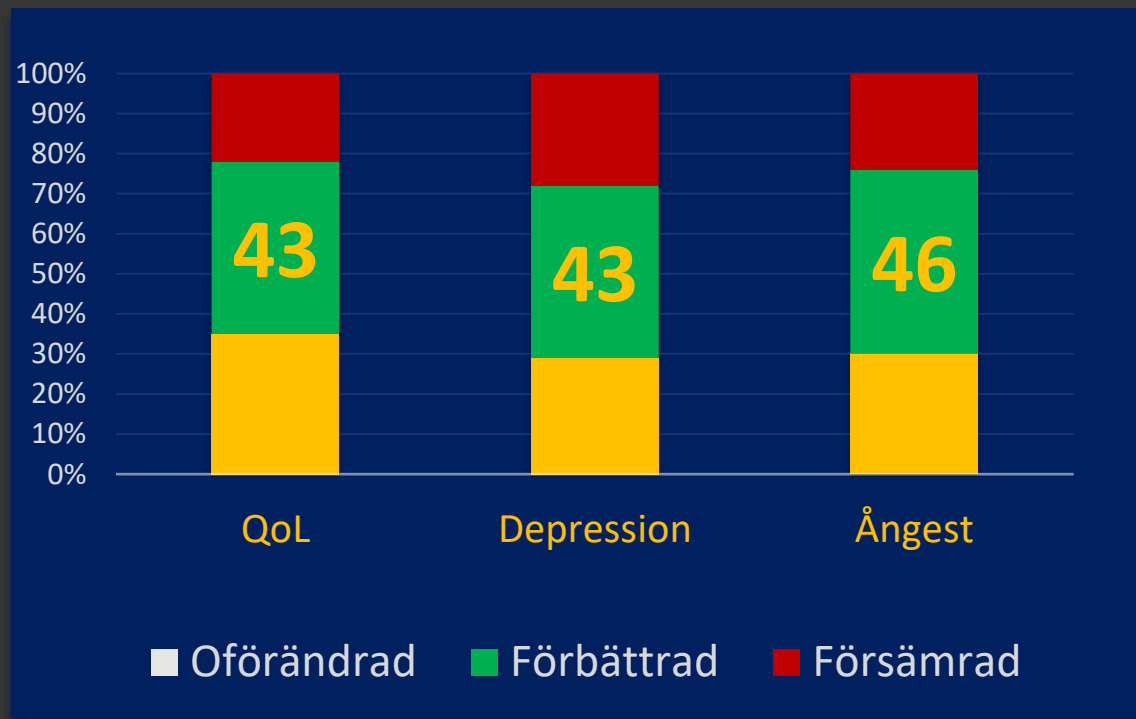
- Livmodercancer
- Rektalcancer
- Livmoderhalscancer
- Analcancer
- Vulvacancer
- Annat

Åkeflo et al., 2022. Cohort profile: an observational longitudinal data collection of health aspects in a cohort of female cancer survivors with a history of pelvic radiotherapy-a population-based cohort in the western region of Sweden. *BMJ*

Välbefinnande

3 månader efter
intervention

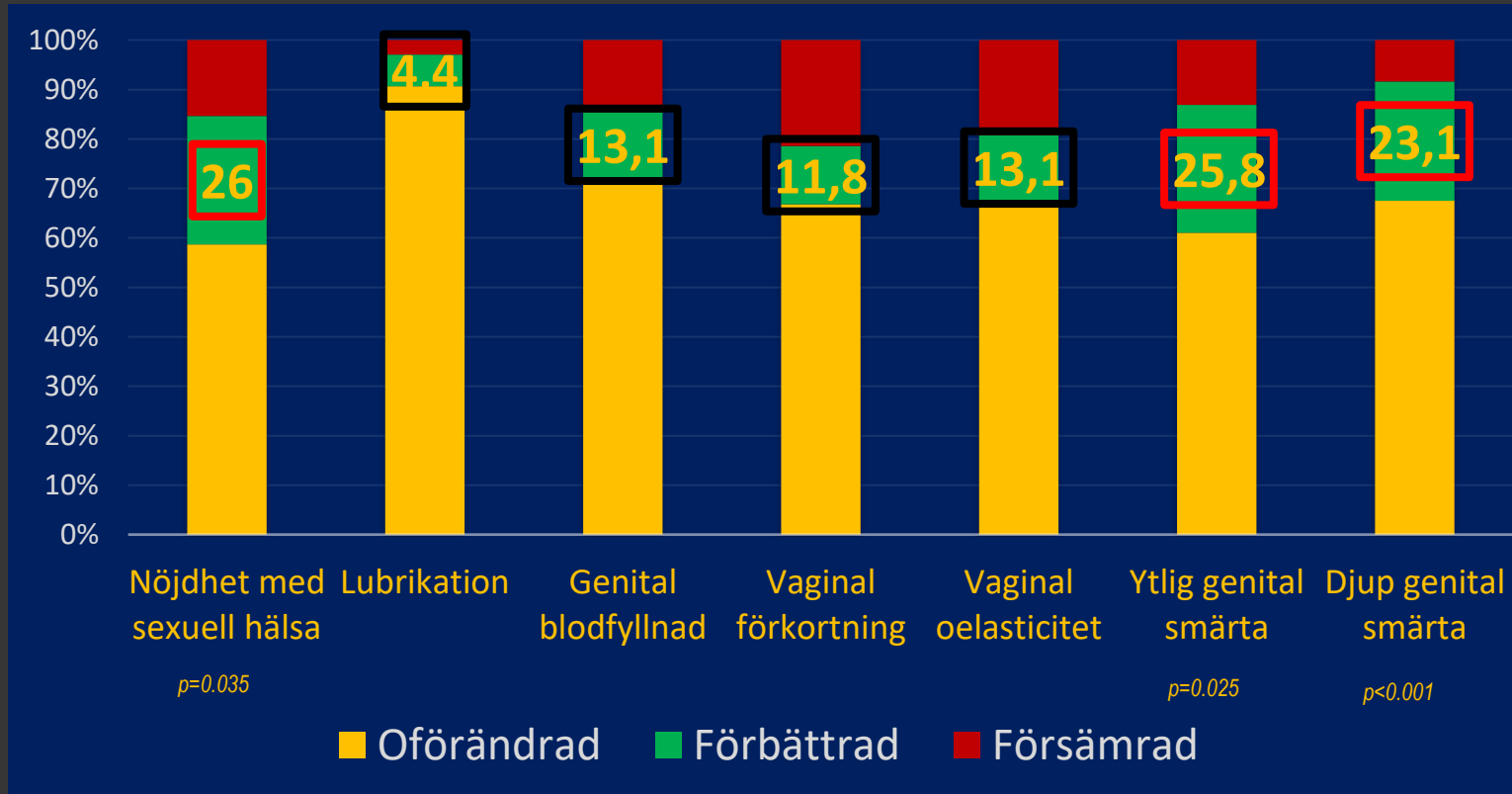
N=260

Åkeflo et al., 2022. Sexual health and wellbeing among female pelvic cancer survivors following individualized interventions in a nurse-led clinic.

Sexuell hälsa och funktion 3 månader efter intervention

$N=260$

Åkeflo et al., 2022. Sexual health and wellbeing among female pelvic cancer survivors following individualized interventions in a nurse-led clinic.

↓ akuta avföringsträngingar ↑ *nöjd med sexuell hälsa*
RR 3.12 (p-värde 0.004)

↓ akuta avföringsträngningar *med läckage* ↓ *oro och ångest*
RR 1,56 (p-värde 0.021)

Våld i nära relation

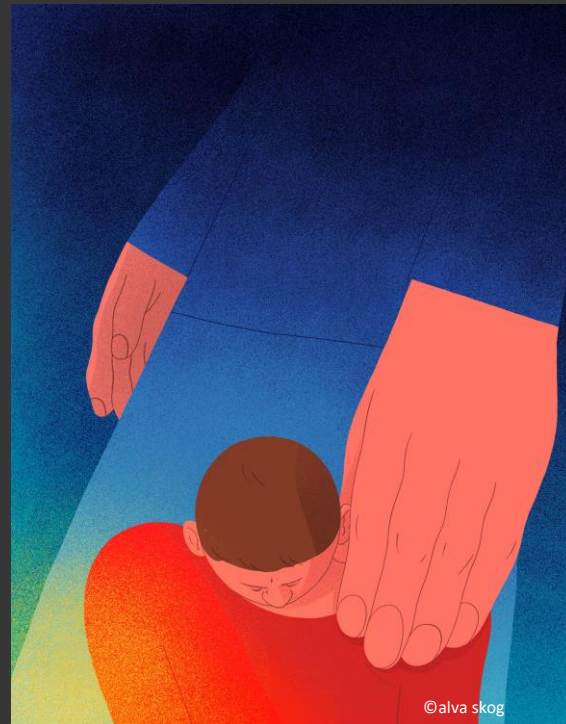
1/3 av alla kvinnor globalt

Ökad risk för cancer

Risk för retraumatisering

Ökad risk för cancerrelaterad livskvalitet

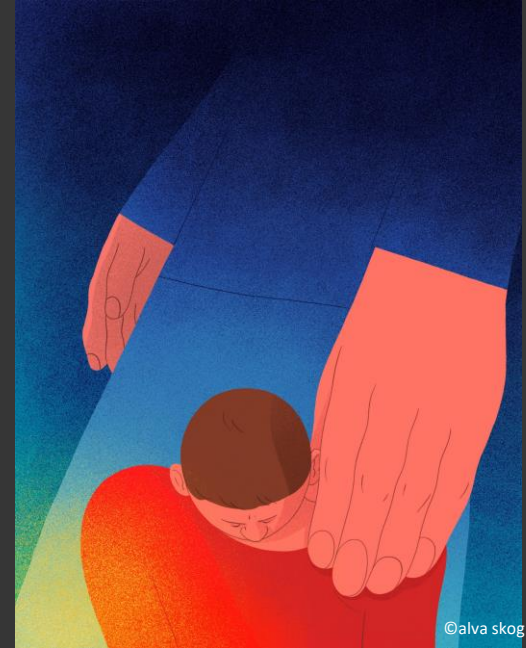

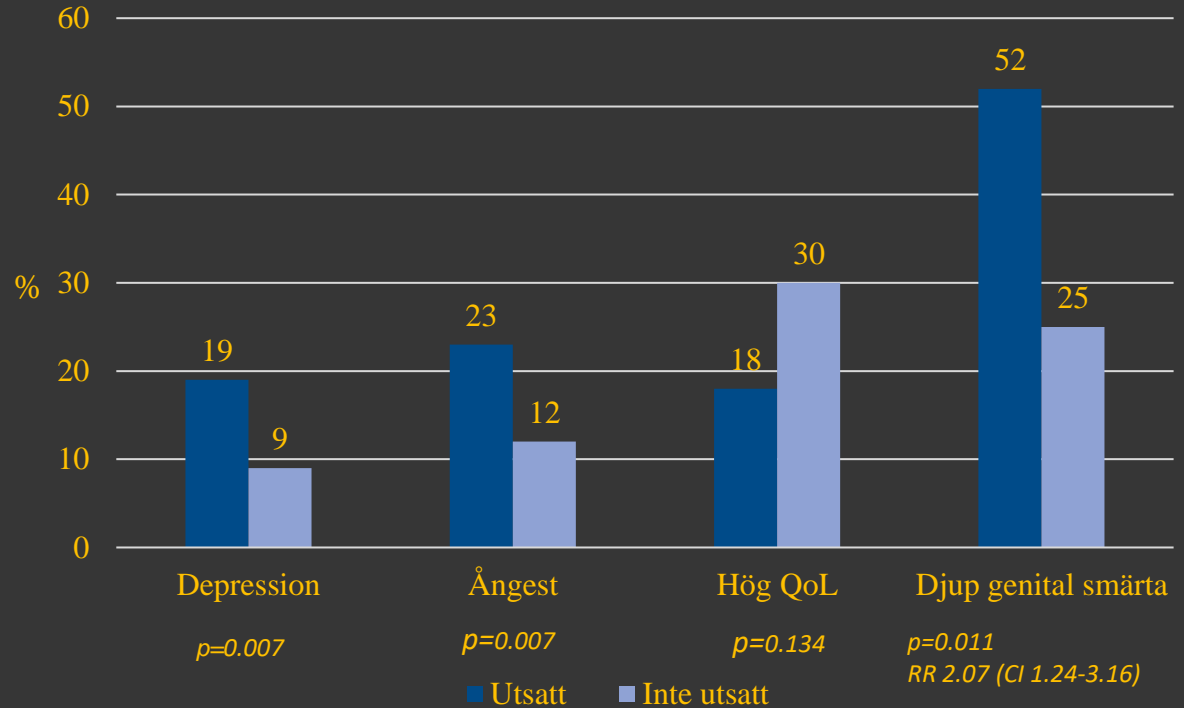
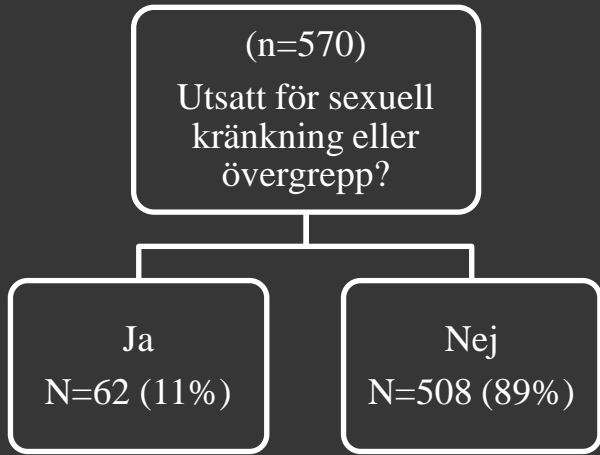
WHO 2021. Violence against women prevalence estimates, World Health Organization
European Union Agency for Fundamental Rights. Violence against women: an EU-wide survey 2014
Coker et al., 2009. Violence against Women Raises Risk of Cervical Cancer

Sexuell kränkning och övergrepp

”Jag blev våldtagen vid 17 års ålder och våldtagen inom äktenskapet vid ca 27 års ålder. Det har tagit mig större delen av mitt liv att komma vidare från detta”.

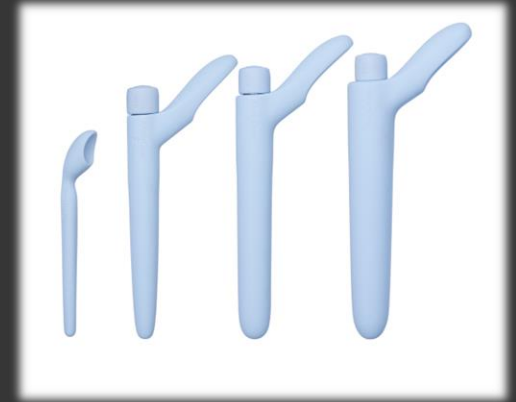
Marie, 62 år

Åkeflo et al., 2022. Sexual health and wellbeing after pelvic radiotherapy among women with and without a reported history of sexual abuse: important issues in cancer survivorship care.

Vaginalstavsterapi
Upplevelse av terapin?
Intervjustudie

Bonner et al., 2012, Cullen et al 2012, Bakker 2015

Att inte vara förberedd

”Man blev väldigt paff att det över huvud taget kan hända, att slidan växer igen. Det kändes överkligt gjorde det”

”... man ju så ömtålig i slidan nu efter det här. Så det blöder ju och gör ont och jag har ont flera timmar efter”

”...jag har ju mycket problem med annat, alltså med kroppen i övrigt då kan man inte tänka på något annat...”

Pågående forskning

Protonstrålbehandling – minska toxicitet till vävnad – mildra konsekvenserna på sexuell hälsa?

PRE-RT: Effekt av start av interventioner före strålbehandling för att förebygga vaginal stenosis och främja sexuell hälsa

Take home message

- ❖ Sjuksköterskeledda individanpassade interventioner
förbättrad sexuell hälsa, välbefinnande, tarmhälsa
- ❖ Majoriteten har nedsatt sexuell funktion efter strålbehandling
- ❖ Tidigare utsatthet för sexuell kränkning eller övergrepp
↓
livskvalitet, depression, ångest och smärta vid sex
- ❖ Sexuell hälsa är en del av den allmänna hälsan – en mänsklig rättighet

A decorative graphic consisting of several overlapping, wavy, blue lines that flow from the left side of the slide towards the right. The lines vary in opacity and color, ranging from a deep, vibrant blue to a lighter, almost white blue, creating a sense of movement and depth. They are positioned behind the central text box.

Tack!
Frågor,
reflektioner?

Linda.akeflo@gu.se